

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.I.30.259/2013/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Faludi Csaba ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** szám alatti székhelyű felperesnek, - a Maklári Ügyvédi Iroda (ügyintéző: ifj. dr. Maklári László ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve(**címe**) szám alatti székhelyű I. rendű, a Maklári-Klekner Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Maklári Szabolcs ügyvéd) által képviselt **II.rendű alperes neve (címe)** szám alatti székhelyű II. rendű és a dr. Tomor Attila ügyvéd által képviselt **III.rendű alperes neve (címe)** szám alatti székhelyű III. rendű alperes ellen késedelmi kötbér megfizetése iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2013. május 21. napján kelt 7.G.40.146/2012/59. számú ítéletével szemben az I-II-III. rendű alperesek 63., 65. és 70. sorszám alatt előterjesztett fellebbezései folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését részben megváltoztatja, és az alpereseket terhelő eljárási költség összegét 6.000.000,-(Hatmillió) Ft-ra felemeli.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a I-III. rendű alpereseket, fizessenek meg egyetemlegesen a felperesnek 15 nap alatt 1.000.000,-(Egymillió) Ft másodfokú eljárási költséget, valamint az államnak - külön felhívásra - 48.000,-(Negyvennyolcezer) Ft le nem rótt csatlakozó fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S :

Nyílt közbeszerzési eljárás eredményeként a felperesi önkormányzat az alperesek által létrehozott konzorciummal vállalkozási szerződést kötött 2009. december 4. napján a **(település neve)-n futó (X)** számú villamospálya és felsővezeték, valamint a kapcsolódó építmények Európai Uniós támogatás mellett megvalósuló kivitelezésére. A szerződés műszaki tartalmát a kivitelezési tervdokumentáció, az ajánlatkérési dokumentáció és a mellékletben felsorolt dokumentumok határozták meg. Az alperesek kiegészítő tervezésként gyártmánytervek, részlettervek készítését is

vállalták. A vállalkozói díjat bruttó 2.606.959.658,-Ft határozták meg azzal, hogy ebből nettó 99.312.749,-Ft feltételes díj tartalékösszeg volt, amely a kivitelezés során felmerülő,

előre nem látható, műszaki szükségességből felmerülő munka ellenértéke, amelyre a vállalkozó tételes elszámolás alapján jogosult. A teljesítési határidő 2010. július 2. napja volt. Úgy rendelkeztek, a vállalkozó akkor teljesíti a szerződést, ha a sikeres üzempróbákat követően a műszaki átadás-átvétel az előírt határidőn belül vagy határnapon megkezdődött. „A műszaki átadás-átvételi eljárás magában foglalja a megtekintést, a szemlét és a bejárást. Az eljárás során Vállalkozónak igazolnia kell, hogy az Átvételt megelőző üzempróbák sikeresen befejeződtek” (13. 4/c pont).

Az alperesek késedelmes teljesítés esetére napi 10.000.000,-Ft kötbér fizetését vállalták, a kötbér maximuma a nettó vállalkozói díj 20 %-a.

A pályázati kiíráshoz mellékelt tervdokumentáció alapján az alperesek 2010. május 12-én megrendelték a részlettervek elkészítését. Az alaptervi szintű tervezési tevékenység végül mintegy 7 hónapot vett igénybe, az áttervezés azonban - a megrendelői érdekek szempontjából - indokolatlan volt, és akadályozta a kivitelezést. Az alperesek a munkaterületen a szerződés megkötésétől számított 106 nap elteltével sem végeztek munkát, 112 nap elteltével sem rendelkeztek a kivitelezés sikeres befejezéséhez nélkülözhetetlen alvállalkozási szerződéses partnerrel.

A felek a szerződést többször módosították a befejezési határidő tekintetében. A 2010. július 26-án előterjesztett vállalkozói kérelemben felsorolt objektív akadályozó körülményekre figyelemmel a végteljesítési határidőt 2010. szeptember 18. napjára módosították. Ezen szerződésmódosítás 3.1. pontja tartalmazta: „Vállalkozó a teljes létesítmény kivitelezését és minden szerződéses kötelezettségét - a módosított műszaki ütemterv szerint - 2010. szeptember 18-ra köteles teljesíteni (kötbérterhes véghatáridő)”. A módosítás 4. pontja szerint a kivitelező elkészítette a módosított ütemtervet (4.1. pont), a módosított véghatáridőre minden szerződéses kötelezettségének teljesítését vállalja elvégezni, a szerződés egyéb pontjainak változtatása nélkül (4.2. pont).

A felperes műszaki ellenőre (Mérnök) 2011. július 12. napján kérte a konzorciumtól a vágányok ellenőrző méréséről készült jegyzőkönyvek átadását, mire a konzorcium közölte 2011. augusztus 9-én, hogy a geodéziai mérést augusztus 5-én megtartotta, később pedig úgy nyilatkozott, hogy a mérési jegyzőkönyveket 2011. augusztus 16. napján elektronikus úton a felperesnek megküldte.

A felek és az üzemeltető (**üzemeltető neve**) képviselői 2011. augusztus 23-án az (X) villamosvonalon gyalogos bejárást tartottak. Megállapították, hogy az próbamenetre alkalmas, majd az (**üzemeltető neve**) valamennyi villamosjármű típusával beutazták. A felperes műszaki ellenőre az üzempróbát sikertelennek minősítette arra hivatkozással, hogy a konzorcium a mérési jegyzőkönyveket nem adta át.

A műszaki ellenőr a konzorciumtól 2011. szeptember 6. napján átvette a korábban hiányolt mérési jegyzőkönyveket.

Újabb próbaüzemi eljárást folytattak le 2011. október 28. napján, és megállapították, a váltóvezérlők és a biztosító berendezés nem működik, ezért a próbaüzemet a műszaki ellenőr sikertelennek minősítette.

A próbaüzemet 2011. november 14. napján megismételték, ugyanezen lényeges műszaki problémák azonban változatlanul fennálltak, ezért a próbaüzemi eljárás sikertelen volt. A 2011. december 19-i próbaüzemi eljárás végül eredményre vezetett.

- 3 -

Gf.I.30.259/2013/5. szám

Másnap - 2011. december 20-án - megkezdődött a műszaki átadás-átvételi eljárás, amelyet 2012. március 2. napján zártak le.

A kivitelezést akadályozó, az alperesi konzorcium érdekkörén kívül eső okból előállt körülmények - az elsőfokú ítélet szerint - a következők:

1. A hírközlési hálózati tervek nem lettek egyeztetve az útépitési tervekkel, így az útpálya szélesítésekor épülő burkolati szegély az **(áruház neve)**-parkoló előtti nyomvonalon egybeesett a már átépült hírközlési nyomvonallal. A tervezés, engedélyezés, átépítés 2010. július 12-től szeptember 17. napjáig tartott.

2. Az **(utca 1 - utca 2)** kereszteződésében a tervegyeztetés hiánya miatt az útpálya kiszélesítésekor a burkolat túlért a (...) hírközlési kábel védőcsövein. A védőcsővel ellátott hálózat a villamospálya szerkezeteinek kiépítését nem tette lehetővé, ezért azt le kellett süllyeszteni. A megrendelő hiányos tervszolgáltatása miatt a munkát 2010. július 23. és november 17. napja között végezték.

3. Az **(utca 1 - utca 2)** kereszteződésében egy nyilvántartásokban nem szereplő ártézi kútát tártak fel. Megszüntetése engedélyköteles volt amihez tervet kellett készíteni. A kút megszüntetése 2010. december 7. és 2011. április 1. napja között történt. Valójában a téli időjárás miatt 2010. december 7-től 2011. március 15-ig munkavégzés nem folyt, de a kút is hátráltatta a munkavégzést.

4. A villamospálya tervezése során a vízhálózat nyomvonalának módosítását a tervek nem tartalmazták. A nyomóvezeték a sínpálya fekvésváltása alatt helyezkedett el, de nem abban a mélységben, ahogy az eredeti tervekben szerepelt. Le kellett süllyeszteni és bevédeni, mely munkák 2010. november 8-tól december 13-ig folytak.

5. A járdaépítés szükségességét a kiviteli tendertervek nem tartalmazták. Az útburkolat szélesítése miatt elbontották az **(utca 3 - utca 4)** közötti baloldali járdát, emiatt újat kellett építeni. A tervezés, engedélyezés, majd a munkavégzés 2010. december 8. és 2011. szeptember 8. napja között tartott.

6. Az **(utca 3 neve)**-i jelzősköri csatlakozás kiépítése során megállapították, hogy az **(Y)** és az **(X)** villamosvonalnál 15 cm-es szintkülönbség van. Ez a tenderkiírásban nem szerepelt. A jelzőskör átépítése a nem megfelelő tervszolgáltatás miatt történt 2011. február 22-től június 1. napjáig.

7. Az alperesi konzorcium az aszfalt kopóréteg minőségével és rétegrendjével kapcsolatban 2010. augusztus 21-én kért tájékoztatást és adatszolgáltatást a felperestől, amelyre csak 2011. májusában került sor.

A felperes keresetében 417.113.545,-Ft késedelmi kötbér és kamatai egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az I-III. rendű alpereseket. Arra hivatkozott, hogy az alperesek a vállalkozási szerződésben megjelölt határidőt elmulasztották, ezért igényt tartott a szerződésben meghatározott maximális kötbér megfizetésére.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Arra hivatkoztak, hogy a megrendelő a közcélú hálózat építésére a vezetékJogi és bontási engedélyt, valamint az építési engedélyt jelentős késedelemmel adta át, ezek hiányában munkát nem végezhettek. Kimentési okként hivatkoztak a fenti 1-7. pontban leírt műszaki akadályozó körülményekre, valamint arra, hogy a kivitelezéshez - geodéziai alappontok hiányában - megfelelő munkaterületet nem kaptak. Állították, hogy a téli időjárás miatt 2010. december 21-től 2011. március 9. napjáig munkát nem végezhettek. A megrendelői késedelem és hiányos tervszolgáltatás, illetve a munkavégzést hátráltató műszaki problémákra tekintettel kötbér fizetésére nem kötelezhetők, hiszen a késedelem az érdekkörükön kívüli okokból következett be.

A Szegedi Törvényszék a 7.G.40.058/2011/51. számú ítéletével elutasította a felperes keresetét megállapítva, hogy az alperesek a felróható késedelem alól kimentették

magukat. A felperes fellebbezése folytán eljáró Szegedi Ítéltábla a 2012. június 28. napján kelt Gf.I.30.178/2012/6. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és ugyanezt a bíróságot a per újabb tárgyalására és új határozat hozatalára utasította. Kifejtette, hogy a perben elsőként meg kell határozni az objektív késedelem időtartamát, erre az időtartamra terheli a vállalkozót a kimentéses bizonyítási kötelezettség. Annak tényét, hogy mely időpontban valósította meg a szerződésben felvállalt oszthatatlan műszaki szolgáltatást, a vállalkozónak kell hitelt érdemlő módon bizonyítani. A vállalkozási szerződés 5.7. pontja értelmében a vállalkozónak a műszaki átadás-átvétel megkezdése előtt sikeresen be kell fejeznie az átvételt megelőző üzempróbákat, így alaptalan az alperesek értelmezése, amely szerint az üzempróbák a műszaki átadás-átvétel alatt is megtarthatók. Az alperesi teljesítés akkor szerződésszerű, ha az átfogja a teljes műszaki tartalmat (jelzőrendszerek, műszaki biztonsági berendezések, állomások, peronok, váltóberendezések, felsővezetékek, forgalomirányítás, járdaépítés, stb.), az üzemi próbák mindezek megvalósulását, rendeltetésszerű működésének és használhatóságának ellenőrzését szolgálják.

Az objektív késedelem időtartamának tisztázása során az építési naplóban és felvett jegyzőkönyvben foglaltakat ellenőrizve azt kell meghatározni, hogy a vállalkozó mikor valósította meg a teljes műszaki tartalmat, a készrejelentés, a releváns üzempróbák után mikor kezdődött meg a szerződés 13. pontjában részletezett műszaki átadás-átvétel. A határozat utalt arra is, hogy a szerződésmódosítás előtti akadályoztatásra - így pl. a munkaterület átadásával, geodéziai alappontok kitűzésével, vagy az előleg fizetésével összefüggésben, illetve a közművek már ismert akadályozó hatására - a vállalkozó nem hivatkozhat. A kimentéses bizonyítás körében kitért arra is, nem annak van jogi jelentősége, hogy az egyes akadályozó körülmények egyenként külön-külön hány napi akadályoztatást valósítottak meg, hanem annak, hogy az objektív késedelem időtartamából a kivitelező érdekkörén kívül felmerült okok, körülmények összességükben hány napi késedelmet indokolnak (mentenek). Az egyes akadályozó okok miatt külön-külön számításba vett kimentés időtartama nem számítható össze, nem kumulálható. A megismételt eljárásra előírta új szakértő kirendelését és részletesen meghatározta a szakértői vélemény készítésének irányát, a szakértő vizsgálódási körét.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban lefolytatott bizonyítás eredményeként ítéletével 415.465.723,-Ft és járulékai megfizetésére kötelezte egyetemlegesen az alpereseket, az ezt meghaladó keresetet elutasította. Kötelezte továbbá az I-III. rendű alpereseket 4.810.000,-Ft eljárási költség megfizetésére is.

A kirendelt **(szakértő neve)** szakértő véleménye alapján megállapította, hogy az objektív késedelem 2011. október 28. napjáig tartott, mivel ezt követően sem a villamospálya, sem pedig annak csatlakozó építményei rendeltetésszerű használatát az egyébként meglévő, fennálló hibák, hiányosságok nem akadályozták. Erre figyelemmel az alperesek teljesítésének időpontjaként 2011. október 28. napját fogadta el, és megállapította, hogy az objektív késedelem 2010. szeptember 18. napjától 2011. október 28-ig tartott.

A kimentés körében **(szakértő neve)** szakértő véleményét elfogadta, a tényállási részben 1-7. pontban megjelölt akadályozó okok, körülmények álláspontja szerint együttesen 2011. szeptember 8. napjáig mentik az alperesek késedelmét, ezen időszakra mentették ki

magukat a kötbérfizetési kötelezettség alól. Miután az alperesek a 2011. szeptember 8. - október 28. napja közötti időszakban bekövetkezett objektív késedelem alól nem tudták magukat sikerrel kimenteni, ezért ezen időszakra a kötbérfizetési kötelezettségük fennáll. Nem fogadta el azt az alperesi érvelést, amely szerint az összes akadályozó körülményt úgy kell figyelembe venni, hogy a kimentett napokat össze kellene adni. A szerződés módosítását megelőzően felmerült akadályozó körülményeket kimentési okként nem fogadta el. A ki nem mentett késedelem időtartama alatt a kötbér a maximumot (20 %) elérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az I-III. rendű alperesek - külön-külön - fellebbezéssel éltek, melyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérték. Egyrészt arra hivatkoztak, hogy az objektív késedelem nem 2011. október 28. napjáig tartott, az átadás-átvétel legkésőbb 2011. szeptember 6-án ugyanis megkezdhető lett volna. **(Szakértő neve)** szakértő is úgy nyilatkozott a tárgyaláson, hogy a műszaki átadás-átvétel 2011. augusztus 24., illetve szeptember 6. napjától megkezdhető volt, ezt a véleményt az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta. Kitért a szakértő arra is, hogy az üzempróbákról, próbaüzemekről készült jegyzőkönyvekben megjelölt hibák, hiányosságok nem akadályozzák a rendeltetésszerű használatot. Álláspontjuk szerint a teljes objektív késedelem időtartamára kimentették a késedelmüket, felróható késedelem hiányában a kötbérigény alaptalan. A másodfokú eljárás során kérték a kötbér mérséklését is.

A felperes csatlakozó fellebbezéssel élt, melyben az elsőfokú bíróság ítéletének indokolási részét kérte megváltoztatni akként, hogy a szolgáltatás teljesítése, a műszaki átadás-átvétel időpontja 2012. március 2. napja, továbbá a javára megállapított eljárási költség felemelését kérte.

Fellebbezési ellenkérelmében egyebekben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Az alperesek fellebbezése alaptalan, a felperes csatlakozó fellebbezése az alábbiak szerint részben megalapozott.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság az ítélet tábla hatályaon kívül helyező végzésében foglaltaknak megfelelően abból indult ki, a késedelmi kötbér megfizetése iránti perben elsőként meg kell határozni a szerződésben kikötött befejezési határidő és a tényleges teljesítési idő közötti objektív késedelem időtartamát. Az elrendelt szakértői bizonyítás arra irányult, az eredeti, illetve módosított szerződéses határidőt - 2010. szeptember 18. napját - követően mikor jutott a kivitelezés abba a stádiumba, hogy a még fennálló, a rendeltetésszerű használatot nem gátló hibák, hiányok mellett eredményesen megkezdhessék a felek a műszaki átadás-átvételi eljárást. Ebben a kérdésben **(szakértő neve)** szakértő a 39. szám alatti szakértői véleményében D/1-27. pontok alatt ismertette a kivitelezés menetét, alakulását, és a műszaki átadással kapcsolatos próbálkozásokat, a 22. pontban pedig egyértelműen megállapította, hogy a 2011. október 28-i próbaüzemi eljárás azért volt sikertelen, „mert a váltóvezérlők és a biztosító berendezés nem működtek. A fenti

hiányosságokkal terhelt villamos vasút nem üzemeltethető biztonságosan” (35. oldal). A szakértő véleménye szerint „A projekt létesítményeinek műszaki átadás-átvételét a Vállalkozó 2011. december 20-ra kérte. Ekkor a létesítmény készültségi foka megfelelő volt

az eljárás megindításához” (36. oldal).

A szakértő a 2011. október 28-i próbaüzemi eljárás során fennálló hiányosságot később a tárgyalási meghallgatása során (56. számú jegyzőkönyv 10-11. oldal), a rendeltetésszerű használatot nem akadályozó, kisebb hiányosságnak minősítette. Az ítéletábra az ellentmondó szakértői nyilatkozatok közül, a hiba természetét jogi szempontból mérlegelve az írásbeli szakvélemény értékelését fogadta el. A 2011. október 28-án észlelt hibaokok a biztonságos üzemeltetést zárták ki, a hiba egyszerű elháríthatósága ellen szól, hogy „2011. november 14-én újabb próbaüzemi eljárás során a biztosító berendezés ismét nem működött, holott a Vállalkozó 2011. november 10-ig vállalta korábban a hiba kijavítását”. Ezért a próbaüzemi eljárás ekkor is sikertelen volt (39. számú szakértői vélemény 35. oldal 23. pont).

Amennyiben a vasúti biztosító berendezés nem működik, és a villamos vasút nem üzemeltethető biztonságosan, ez olyan hiba, amely a rendeltetésszerű használatot kizárja. A műszaki átadás-átvétel körében született jegyzőkönyvek, nyilatkozatok, amelyekre a felperes csatlakozó fellebbezésében helyesen nyilatkozott, mind azt igazolják, hogy a műszaki átadás-átvétel 2011. december 20-án kezdődhetett. Tény, hogy az átadás-átvétel „megszakadt”, ennek indokai ugyanakkor nincsenek kellően alátámasztva, a fennálló kisebb hiányosságok az átvétel megtagadását ekkor már valóban nem indokolhatták. Az előbbiek azt igazolják, hogy a perbeli vállalkozási szerződés joghatályos teljesítése 2011. december 20-án történt meg (Ptk. 405. § (3), (4) bekezdés), így az objektív késedelem 2010. szeptember 18. napjától 2011. december 20-ig tartott.

Érdemes kiemelni, hogy Európai Unió támogatással megvalósuló projektről van szó, ahol a versenyeztetési eljárás - közbeszerzés - eredményeként létrejött szerződésben a vállalkozó konzorcium 9 hónapon belüli teljesítést vállalt, végül a módosított határidőhöz képest is 1 év 3 hónap késedelemmel teljesített.

A késedelem felróhatósága alóli kimentés körében felmerült akadályozó körülményeket és ezek hatását az elsőfokú bíróság helyesen értékelte. A késedelem felróhatósága alóli mentesülés szempontjából jelentőséggel bír, hogy közbeszerzési eljárás eredményeként történt meg a szerződéskötés, melynek lényege, hogy a pályázati dokumentáció ismeretében a munka elnyerése érdekében az ajánlattevők egymáshoz képest kedvezőbb ajánlatot nyújtanak be. Az ajánlat nemcsak a vállalkozói díj összege, hanem a vállalt befejezési határidő tekintetében is előnyösebb lehet, és lényegesen befolyásolhatja a nyertes pályázó kiválasztását. Amennyiben a vállalkozó a versenyben a munka megszerzése érdekében irreálisan rövid befejezési határidőt vállal, jogi szempontból ez nem jelenthet kimentő okot, ha a szerződésben vállalt - irreálisan rövid - határidő már előre láthatóan nem volt betartható. Ebben az esetben ugyanis a vállalkozó a szerződés megkötése során járt el felróhatóan (culpa in contrahendo), aminek kockázatát, szerződésszegési következményeit viselnie kell.

A közbeszerzési eljárás eredményeként létrejött szerződés esetén figyelemmel kell

- 7 -

Gf.I.30.259/2013/5. szám

lenni arra is, ha a pályázaton más vállalkozók esetleg éppen a fenyegető magas kötbérteher miatt tettek eltérő feltételekkel - később vesztesnek bizonyult - ajánlatot, vagy emiatt nem vettek részt azon. A verseny tisztaságát, a versenyegyenlőség elvét sértené, a többi pályázóval szemben méltánytalan előnyhöz jutna a vállalkozó, ha az általa vállalt rövid határidő műszaki tarthatatlanságára hivatkozással a késedelem jogkövetkezményei

alól mentesülhetne (BDT 2010/2/29.).

A perben kiemelt jelentőséggel bírt, hogy a pályázati tervdokumentációnak voltak-e lényeges, fel nem ismerhető hiányai, hibái, mennyi volt - ezen hiányokra, hibákra is figyelemmel - a részlettervek készítésének reális időszükséglete. **(Szakértő neve)** szakértő kellően megindokolt, alátámasztott véleménye alapján egyértelműen megállapítható, nem volt olyan objektív, a megrendelő érdekét szolgáló ok, amely indokolta volna az alaptervi szintű áttervezést, ilyen tárgyú megrendelői igény nem merült fel. A szakértő kifejtette, szükségtelen volt a létesítmény tervdokumentációjának újrakészítése, a tervezési feladat indokolatlanul vett igénybe 7 hónapot (szakértői vélemény 29. és 37. oldal). Mindezek alapján megállapítható, hogy a tervezéssel, áttervezéssel összefüggésben felmerült akadályoztatás a késedelem alóli kimentést nem eredményez.

Az alperesi fellebbezésben írtakkal összefüggésben megerősíti az ítélet tábla, hogy a kivitelezés folyamatában a felek a felmerülő akadályok egy részét már értékelték, amikor két alkalommal is módosították a befejezési határidőt. A joggyakorlat szerint a vállalkozó a késedelmének kimentése céljából nem hivatkozhat sikerrel olyan akadályokra, amelyek a szerződés módosítása előtt merültek fel, és amelyekre tekintettel a szerződésmódosítás kapcsán a teljesítési határidő meghosszabbítását nem kezdeményezte, illetve azokra a körülményekre, amelyek ismeretében módosítási javaslatában konkrét időpontot jelölt meg a szerződés befejezési határidejeként (BH 2006/2/50. és BDT 2007/7-8/116., eBDT 2007.1627. számú jogeset). A szerződés módosítása ugyanis a teljesítési határidő tekintetében egy újabb szerződéskötéssel esik azonos megítélés alá: a szerződésmódosításban résztvevő fél az előzmények tudatában, azokat mérlegelve vállalja az újabb teljesítési határidőt, szerződéses vállalása köti. Az alperesek 2010. július 26-án nyújtották be az újabb módosítás iránti kérelmüket, majd a 2010. szeptemberi módosítás során úgy nyilatkoztak, hogy a módosított műszaki ütemterv szerint 2010. szeptember 18-ra minden szerződéses kötelezettségüket teljesítik (4.1. és 4.2. pont). A módosítást tartalmazó okiratot az alperesek képviselője 2010. szeptember 1. napján aláírta. Az alperesek a kimentés körében nem hivatkozhattak a 2010. július 26. napját megelőzően már ismertté vált akadályozó tényezőkre.

A kimentéses bizonyítás során nem annak van jogi jelentősége, hogy az egyes akadályozó körülmények egyenként külön-külön hány napi akadályoztatást valósítottak meg, hanem annak, hogy az objektív késedelem időtartamából a kivitelező érdekkörén kívül felmerülő okok, körülmények összességükben hány napi késedelmet indokolnak (mentenek), azaz az objektív késedelem időtartamából hány napi késedelem hozható ténylegesen okozati összefüggésbe a különböző kimentő körülményekkel. Az egyes akadályozó okok miatt külön-külön számításba vett kimentés időtartama nem számítható össze, nem kumulálható, egyrészt azért, mert a

különböző akadályozó körülmények egymást időben lefedhetik, másrészt azért, mert - a vállalási határidő terjedelmére is tekintettel - az akadályoztatás időtartama utóbb a kivitelezés folyamatában megfelelő munkaszervezéssel ledolgozható, csökkenthető (BDT 2009/10/173., részletesen: Az építési vállalkozási szerződések. Complex Kiadó Budapest 2008. 25-29. oldal). Az akadályoztatás időtartama szempontjából annak van jelentősége,

ha a kivitelezés ütemterv szerint ténylegesen betartott menetében merült volna fel az adott akadály, annak az elvárható időn belüli elhárítása valóban meghosszabbította volna, illetve mennyivel a kivitelezés befejezését, figyelembe véve azt is, hogy a munkák más munkarészekben változatlanul folytathatók voltak. Erre nézve **(szakértő neve)** alapszakvéleménye (annak melléklete) helytálló szemléletet tükröz.

Az elsőfokú bíróság a **(szakértő neve)** szakértő által egyenként és összehasonlításában is értékelt elfogadható kimentő körülményeket - az alperesek számára igen méltányosan - helyesen mérlegelte akként, hogy az akadályok az alperesek felróható késedelmét 2011. szeptember 8. napjáig mentik. Az elsőfokú bíróság értékelését alátámasztja, maguk az alperesek is azt állították, hogy 2011. szeptember 8. napjáig ténylegesen be is fejezték a munkát, azt készre jelentették.

A már kifejtettek szerint azonban az objektív késedelem 2010. december 20. napjáig tartott, ennél fogva a felperes a szerződés szerinti maximális késedelmi kötbér megfizetésére jogosult. A tartalékkeret felhasználása körében a felperes elismerte, hogy az alpereseket megillető összeg 91.073.637,-Ft. Egyfelől ez az összeg a kötbér alapját növelte, másfelől nem vitatta, hogy erre a díjra az alperesek jogszerűen tartanak igényt.

Az alperesek a fellebbezési eljárás során a kötbér mérséklését is kérték. A késedelmi kötbér a Ptk. 247. § (1) bekezdése alapján csak kivételesen, a Legfelsőbb Bíróság GK 17. számú állásfoglalásában kifejtett szempontok érvényesítése mellett mérsékelhető. A szerződés érvényes létrejötte azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy a feleket - egymás közötti viszonyukban - a megállapodásuk tartalma éppúgy köti, mint a jogszabályi kötelezettség. Az alperesek - miként a többi pályázó is - üzleti-gazdasági megfontolások mérlegelése eredményeként jogi értelemben szabadon döntöttek arról, hogy részt vesznek a felperes által kezdeményezett közbeszerzési eljárásban. A pályázat eredményeként megkötött szerződésben a pályázati kiírás feltételeivel egyező mértékű kötbérfizetési kötelezettséget vállaltak. Közbeszerzési eljárás eredményeként létrejött szerződés esetén figyelemmel kell lenni arra is, hogy a pályázaton más kivitelezők esetleg éppen a fenyegető magas - adott esetben eltűzött - kötbérteher miatt nem indultak, vagy tettek eltérő feltételekkel vesztes ajánlatot. A verseny tisztaságát, a versenyegyenlőség elvét sértené, ha a bíróság a többi pályázóval szemben méltánytalan előnyhöz juttatná a szerződő kivitelezőt, és a kötbér mértékét mérsékelné (BDT 2011/6/104., eBDT 2011.2487.). A perbeli esetben nem merültek fel olyan körülmények, amelyek a szerződésszegő alperesek felróható magatartását enyhébben megítélhetővé tennék. Megállapítható volt, hogy a szerződést követő 106 nap elteltével sem kezdték meg a munkavégzést, nem rendelkeztek a kivitelezés sikeres befejezéséhez nélkülözhetetlen alvállalkozói szerződéses partnerrel sem, a tervezett 9 hónapos kivitelezési időhöz képest 1 év 3 hónap késedelemmel teljesítettek. A perbeli körülmények együttes értékelése,

- 9 -

Gf.I.30.259/2013/5. szám

mérlegelése alapján az ítéletábra a kötbér mérséklésére nem látott indokot.

A felperes csatlakozó fellebbezése a perköltség összegének felemelése kapcsán is alapos. A felperes a 417.113.545,-Ft megfizetésére irányuló perben döntő részben pernyertes lett. Az ügyvédi munkadíj összegének meghatározása során értékelni kellett a magasabb pertárgyértéket, emellett azt is, hogy a bonyolult megítélésű, kiemelt perben a felperesi jogi képviselő a bírói gyakorlat ismeretében, kellő részletezettségű és jogilag

megalapozott beadványokat szerkesztett, részt vett a kitűzött tárgyalásokon, a szakértői bizonyítás során az alapeljárásban és a megismételt eljárásban mindvégig részletes nyilatkozatokat tett. Mindezek alapján indokolt volt az elsőfokú bíróság által felhívott külön jogszabályban meghatározott díjat megközelítő munkadíj felperes javára történő megállapítása.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, megfellebbezett rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében részben megváltoztatta és az alpereseket terhelő eljárási költség összegét 6.000.000,-Ft-ra felemelte. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az I-III. rendű alperesek fellebbezése eredménytelen volt, erre figyelemmel a Pp. 78. § (1) bekezdés, Pp. 82. § (1) bekezdés alapján kötelesek megfizetni a felperes másodfokú eljárási költségét, az ügyvédi munkadíj összegét az ítéletábra a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pont, valamint (5) és (6) bekezdése alapján - a jogszabályban írtakhoz képest mérsékelt összegben - állapította meg.

A I-III. rendű alperesek egyetemlegesen kötelesek megfizetni az államnak - külön felhívásra - a felperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt csatlakozó fellebbezési eljárási illetéket is (Itv. 46. § (1) és (4) bekezdés, 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés, 15. § (1) és (3) bekezdés).

S z e g e d, 2013. október hó 11. napján

Dr. Kemenes István sk.
a tanács elnöke

Dr. Mátyóki Zsolt sk.
előadó bíró

Dr. Bálint Attila sk.
táblabíró